

Conference Reports

DOI: <https://doi.org/10.62779/puls.10.2025.54571>

International Council for Traditions of Music and Dance (ICTMD), 48:e världskonferensen

Tākina Convention and Exhibition Centre, Wellington, Nya Zeeland 8–15 januari 2025

DAN LUNDBERG & DANIEL FREDRIKSSON

ICTMD:s världskonferenser hålls vartannat år. Detta var första gången som konferensen genomfördes efter organisationens namnbyte från International Council for Traditional Music (ICTM) till International Council for Traditions of Music and Dance (ICTMD). För tredje gången i organisationens snart 80-åriga historia genomfördes konferensen i Oceanien. Senaste gången var i Canberra, Australien 1995 och innan dess 1977 i Honolulu, Hawaii.

Konferensen i år hade hela 736 talare varav ca 500 på plats och resten via webbsändning. För att hantera ett så stort antal deltagare pågick det hela tiden 11 parallella sessioner. Den lokala arrangören var Te Herenga Waka, Victoria University och Te Kōkī, The New Zealand School of Music och platsen var Tākina Convention and Exhibition Centre i centrala Wellington.

Huvudtemat var musik och dans hos ursprungsbe-folkningar vilket naturligtvis hörde samman med att konferensen hölls i Nya Zeeland. Inramningen var också präglad av maoriska musikinslag. Konferensen inleddes med en musikalisk föreläsning av artisterna och forskarna Jerome Kavanagh och Ruiha Turner med rubriken: *Oro Atua Wānanga Rongoā Puoro/Re-viving Ancestral Sound Practices in Modern Times*.

Konferensens sex teman var 1) Indigenous peoples' Music and Dance, 2) Environment, Place, Displacement, and Relocation, 3) Translation, Inclusivity, Reception, 4) Dance, Movement, Gesture, Embodiment, 5) Technologies of Sound, Music, Movement,

and Dance och 6) Alternative Approaches and Methods to Research, Education, And Knowledge Dissemination. Liksom vid tidigare konferenser fanns en mångfald av presentationsformat; individuella presentationer, paneler, rundabordssamtal, filmvisningar och workshops. I många fall innehöll sessionerna både presentationer online och på plats. Tyvärr fungerade inte alltid tekniken för denna typ av hybriddeltagande och onödiga longörer uppstod vid ett flertal tillfällen.

Trots att konferensen förlagts till Nya Zeeland och att dess huvudtema var inriktat på musik och dans hos urbefolkningar var det förvånansvärt få presentationer från maoriska musiketnologer i konferensprogrammet. Möjligen finns det helt enkelt få maorier inom den Nya Zeeländska universitets-världen, åtminstone inom musiketnologin. När det dök upp maoriska inslag var de ofta välbesökta och tankeväckande. En intressant paneldiskussion fördes till exempel av Meri Haami, Jade Gifford, Hana Burgess och Haylee Koroi. Under rubriken *He Whiringa Rangahau: Indigenous Māori creative expressions and legacies* diskuterade man avsaknaden av en inhemsk musikteori och de problem som uppstår när man använder västerländska begrepp och metoder för att analysera maorisk musik. Meri Haami uttryckte detta som "Music theory is white and we are not". Som ett av många exempel nämnde hon att den västerländska notationen bygger på en linjär tidsuppfattning. I den maoriska tankevärlden är tiden cyklisk och musik kan inte beskrivas som ett linjärt förlopp.

På konferensen medverkade två svenska deltagare: Daniel Fredriksson och Dan Lundberg (undertecknade). Daniel höll ett föredrag om dragspelets roll i folk- och progressive metal, med exempel från Sverige, Norge och Finland. Dan Lundberg talade om nomineringen av Karl Tiréns jojsamling som Världsminne hos UNESCO. Vid presentationen medverkade även Krister Stoor genom filmade videoinslag.

Det är också värt att nämna att våra finska kolleger Annukka Saaristo, Elina Seye, Outi Valo och Antti-Ville Villén hade en egen session under rubriken *Diversifying Music Heritage*. Där beskrev de bland annat arbetet med nominering av immateriella kulturarv i Finland. Sessionen innehöll också en uppfriskande problematisering av begreppet kulturarv.

De musikaliska inslagen vid konferensen var många. Förutom maoriska uppträdanden fanns också framträdanden med musiker från bland annat Kina, Indonesien, Australien, Indien, USA och Kanada. Det gavs också workshops i bland annat balinesisk gamelan, ungersk folksång och mungigespel från det japanska Ainufolket.

Ett intressant grepp vid denna konferens var att man lyfte fram filmvisningar som en viktig del av programmet. Många musik- och dansetnologer har film som ett sätt att tillgängliggöra resultaten av forskning. Några exempel är *The past that sounds and re-sounds* av Lucero Enriquez Rubio med flera som följer arkivforskare och musiker vid återuppväckandet av religiösa sångtraditioner i Mexico. Forskarna Juniper Hill och Cornelia Günauer följde fyra musikgrupper med olika etniskt ursprung i en tysk småstad i filmen *The Music of Our Neighbors. Cultural Diversity in Small-Town Germany*.

Sammantaget var detta en mycket lyckad konferens med spännande föredrag och en väl fungerande organisation. Det negativa vi upplevde var svårigheten att få hybridformatet att fungera tillfredsställande. De uppstod många longörer när tekniken inte fungerade och det fanns inte heller någon som höll koll på chatt och frågor från onlinedeltagare. Eftersom många av de som var på plats helst inte ville gå på sessioner med onlinebidrag, drog det också ner upplevelsen för de presentatörer som delade session med sådana. Kanske kunde det vara en bra idé att istället hålla dessa helt separat, parallellt med konferensen?

Nästa världskonferens kommer att hållas 2027 i Santiago de Chile. ■

Nätverksmöte för nordiska folk-musikarkiv i Reykjavik

*Stofnun Árna Magnússonar í íslenskum fræðum,
20–21 november 2024*

KARIN STRAND

Nätverket för de forskningsinriktade folkmusikarkiven i Norden (NOFF) träffas så gott som årligen, med alternerande värdskap. I nätverket ingår bland andra Svenskt visarkiv i Stockholm, Nasjonalbiblioteket i Oslo (där Norsk visearkivs samlingar finns idag), Det Kongl. Bibliotek i Köpenhamn (nuvarande placering för Dansk folkemindessamling), Finlands svenska folkmusikinstitut i Vasa, Färöarnas universitet (*Fróðskaparsetur*) i Tórshavn samt Árni Magnússon-institutet för isländska studier (*Stofnun Árna Magnússonar í íslenskum fræðum*) i Reykjavík.

Den 20–21 november 2024 var det Árni Magnússon-institutets tur att välkomna systerarkiven vilket skedde i de nya lokalerna på universitetsområdet i det spektakulärt designade huset Edda. Edda invigdes i april 2023 som en samlande högborg för isländska studier och förutom Árni Magnússon-institutets samlingar och verksamhet är även Fakulteten för isländska och komparativa kulturstudier inrymda i huset. På bottenplan finns en utställningslokal för visning av material i samlingarna; en exponeringsyta som inte minst är tänkt att locka allmänheten till huset.

NOFF-träffarna präglas av en familjär stämning och tonvikten ligger på erfarenhetsutbyte mellan arkivinstitutionerna, något som återspeglas i programupplägget. Första dagen veks som brukligt åt presentationer av aktuella projekt som pågår vid de olika arkiven. Bland annat berättade Eyjólfur Eyjólfsson om ett vitaliseringsprojekt riktat till barn gällande att bygga och spela *langspil*, och Astrid Nora Ressem rapporterade från det pågående utgivningsarbetet av *Drömkvædet* som är en del av Nasjonalbibliotekets satsning på medeltida texter.

Andra dagens presentationer ägnades bredare lägesrapporter från de deltagande arkiven med utrymme för diskussion och utbyte kring gemensamma områden som digitalisering, utgivning och krass ekonomisk verklighet. Deltagarna fick också en visning av utställningen *Heimur í orðum*, en svindlande resa i institutets handskriftssamling med bland annat skrifter och dokument från 1100- och 1200-talen.

Programmet bjöd även på trevliga kvällsaktiviteter med anknytning till isländska traditioner, såsom middag på en restaurang som erbjöd fiskgrytor av alla tänkbara slag, och deltagande på en *söngvaka* (visstuga) med isländska folksånger. En naturens nyck var att det just dessa dagar också råkade inträffa ett smärre vulkanutbrott på Reykjaneshalvön några mil från huvudstaden (vilket Reykjaviksborna tog med upphöjt lugn). Digitala möten i all ära; det är något visst med att få uppleva en plats med alla sinnen. Det är också det fysiska mötet som gör NOFF:s nätverks-träffar så meningsfulla. Att för några dagar vara på plats i varandras miljö, att få inblick i unika samlingar och olika förutsättningar ger kunskaper som berikar den egna arkivvardagen. ■

39th European Seminar in Ethnomusicology, ESEM

*University of Zagreb, Academy of Music, Zagreb,
Croatia, 19–24 September 2024*

<https://esemzagreb2024.wordpress.com/wp-content/uploads/2024/09/book-of-abstracts-1.pdf>

BUDHADITYA BHATTACHARYYA

At a time when global politics is fraught with conflicts and borderings of all sorts, be it the burgeoning of far-right nationalistic jingoism with the comeback of Trump in America, the ongoing wars between Israel and Palestine, Russia and Ukraine respectively, continued reports of minority persecution, including against Muslims in India, Uyghurs in China, and Rohingyas in Myanmar, the 39th ESEM at Zagreb could not have been organised, though sadly, at a more relatable crossroad of the present human condition.

Moving away from the convention, this conference meditating on the themes of ‘excluded musics’ and ‘sounds of confinement and isolation’ started with a keynote ‘conversation’ led by Ankica Petrović, the veteran East European music specialist, instead of a lecture. Titled ‘Listening to and Theorizing the Unwanted’ and moderated by Ana Hofman and Mojca Piškor, it was refreshing to be privy to an autobiographical discussion, often something academics shy away from. As rich as Petrović’s insights on Ganga singing were, particularly necessary were her

reminiscences of facing exclusion in academia as a woman and the academic precarity she had to deal with all her life. Because ESEM was a brainchild of the ethnomusicologist late John Blacking, Petrović’s recalling of pleasant memories of working with the former only further enlivened the tête-à-tête, who, for early career researchers like myself, only live within the pages of their work.

Over four days, comprising nine sessions, three panels, a roundtable, and a film screening, the engaging quality of the event lay in the diversity of the methodologies that researchers brought to the table, thereby not only demonstrating the broadening horizons of the field of ethnomusicology but also its openness to interdisciplinarity. Linked to its applied side, Fulvia Caruso gave an extensive account of how combined participatory listening and music-making with asylum seekers in Piacenza, Italy, have been instrumental in understanding the role of music in forging new safe spaces and belonging. In a similar context, Marija Dumnić Vilotijević focused on asylum seekers in Serbia. Ioannis Christidis, concentrating on Syrian refugees in Greece and Austria – especially an electronic music band, Hakawati – proposed investigating how music and dance can attune to vulnerabilities, thoughts, hesitations, and moods.

The most exciting part of conferences is listening to fresh, ongoing, or even upcoming research; thankfully, we were not excluded from this experience. Petr Nuska’s presentation involving AI tools to generate ‘unrecorded’ scenes from the field to introduce their new postdoctoral project studying Romani chords from visual, sonic, and ethnographic data was witty and appealing, even theatrical. Paula Bessa Braz zeroed in on one of her case studies from ongoing doctoral work, a brass band in the small city of Morro do Chapéu in Bahia, Brazil, to reflect upon the intertwined nature of economic and political shifts that historically shape soundscapes and life around.

Whether history or, for that matter, historical research is something ethnomusicologists have always taken an interest in since its prominence in the academy is debatable. However, working with music and people has always generated archives, engendering new histories futuristically. The panel on systemic exclusion of Romani and Yiddish music from official archives by Ursula Hemetek, Isabel Frey and Benjy Fox-Rosen was enlightening in the sense that it served as a reminder that ethnomusicologists must also serve as

chroniclers of musics that have been sidelined; it was a privilege to hear first-hand from Hemetek about her decades of pioneering work in documenting Roma music, especially in Austria. Accessing old collections, Jelka Vukobratović spoke about how the theme of restrictions to women's sexual behaviour and reproductive rights in some traditional Croatian ballads have been passed on as 'love songs', thereby stressing the need for music researchers to take revisionist approaches to listen to archives, of course ensuring that any acts of erasure of previous work do not happen. In a similar light, Rytis Ambrazevičius' presentation on veiled forms of discrimination in recording songs in Soviet Lithuania highlighted the politics behind sonic marginalisation; what especially touched me were the exilic songs that he collected from his mother, none of which, interestingly, contained the word 'exile' in it.

The question of 'authenticity' and the need to complicate it came up repeatedly. Ansis Ataols Bērziņš' – a performing musician – paper about the need to verify the traditionality of Eastern European dances paved the way for a spirited Q&A, with Tom Solomon warning about the problems such endeavours might create, who himself presented how erstwhile ethnomusicological ideas of excluding popular music in the name of safeguarding 'tradition' slowly changed from the mid-1990s, increasingly obfuscating – often unstable – constructs of 'popular' and 'folk' music. Britta Sweers, demonstrating case studies from England, Latvia, and Germany, forwarded a school of thought resonating with Solomon and advocated for a more accommodating stance towards change and transformation in the folk music canon.

Research often has an element of reflexivity in some way or another. For me, the concluding paper, Malik Sharif's narration of his sonic experience of his arrest in a German military prison, was one of the most striking. On a personal and traumatic experience, Sharif took an almost Rushdie-esque spirit to infuse humour to share his memories and showed how sound shapes our quotidian lives, whether or not we always realise it. Beyond the conference room, my most fond takeaways would be from the fun day trip to Opatija and Pazin, involving enthusiastic singing rounds on the bus. Despite 'exclusion' being one of the themes, the irony remains that reporting individually on all the fine presentations would be impracticable, given space constraints. However, with a heart replenished with music to take us through another year, there is

the 40th ESEM at Aveiro to look forward to, with Laura Leante as the newly elected President. ■

NoFoVoFo

Linnéuniversitetet, Växjö, 5–6 november 2024

MADELEINE MODIN

Nätverket NORDiskt FÖrkarnätverk för VOKal FOLK-musik sågs första gången 2005 i Oslo, och träffades sedan årligen växelvis i de olika nordiska länderna. Nätverket är tänkt att vara ett forum där man presenterar aktuell forskning och uppdaterar varandra om aktiviteter inom ämnesområdet. En viktig princip är att man tillåts testa fortfarande ofärdiga tankar och work in progress.

Efter flera års uppehåll från och med pandemiåret 2020 återupptogs i november seminariet – denna gång med Linnéuniversitet och Musik i Syd i Växjö som värdar. De 20 deltagare som slöt upp antingen på plats eller online kommer från olika discipliner, såsom musikvetare, musiketnologer, musikpedagogiska och konstnärliga forskare, eller är sångare med forskarintressen. Denna bredd speglades också i de 16 presentationer som gavs, fem online från Oslo, Stockholm, Uppsala, Bergen och Bhutan, övriga gavs på plats.

Presentationerna innehöll kortare inlägg om till exempel nya resurser och publikationer kopplat till folklig sång från Svenskt visarkiv, beskrivningar av de projekt som rör sång vid värdinstitutionen i Växjö (till exempel berättade Karin Lagergren om ett projekt "från ax till limpa" – från medeltida notationer till en konsert utifrån Botvidsofficiet) och en rapport av Marie Länne Persson från den lyckade första balladfestivalen i Borghamn 2023. Andra presentationer handlade om pågående forskningsprojekt, som Johan Westmans och Kristin Jonzons om tonalitet och intonation i georgisk folklig polyfoni och nordisk traditionell folklig sång. Kristin Jonzon delgav i en senare presentation även resultat från sin doktorsavhandling *Tuning the Human Voice: A New Model of Tonality Based on the Voices of Northern Singers, Past and Present* (2023).

Ett annat pågående projekt är Ingrid Åkessons om ett horisontellt perspektiv på sånglekar, barnvisor, ballader, shanties för att få syn på kreativa och rekreativa

bruk och återbruk av fraser, strofer och mentala bilder tvärs över genregränser. Susanne Rosenberg delgav vissa resultat utifrån ett unikt material som hon har samlat in från över 20 år av kurser i kulning vid Kungl. Musikhögskolan, resultat som utgör en del av ett större pågående forskningsprojekt kring undervisning inom högre musikutbildning i folkmusik. Sven Midgrens nyligen påbörjade doktorandprojekt (Malmö musikhögskola) handlar också om pedagogik och han presenterade i Växjö både projektets övergripande syften, liksom mer specifika frågeställningar kring vokala perspektiv på gehörsundervisning i svenska kulturskolan. Ett annat doktorandprojekt vi fick en introduktion till var Angun Sønnesyn Olsens (Universitetet i Bergen). Hon berättade också om det norska kulturarvsprojektet SAMLA i vilket material från traditionsarkiven Norsk Folkeminnnesamling, Norsk etnologisk gransking och Etno-folkloristisk arkiv digitaliseras och tillgängliggörs i en databas (samla.no).

Till de mer färdiga forskningsresultaten (om nu forskning någonsin kan bli det) hörde Astrid Nora Ressems presentation om kvinnors nätverk, roller och betydelse i spridningen av sånger i boktryckarkonstens tidiga historia i Norge. Två andra presentationer hade också historiska teman med fokus på kvinnors roller och betydelse: Helen Rossil ville visa hur pietismens och väckelsens psalmsång teologiskt och organisatoriskt öppnade ett utrymme för kvinnors musicerande i Danmark och Miriam Andersen och Anna Rynefors berättade om skånska spelkvinnor och kvinnors roll som traditionsbärare och förmedlare inom svensk folkmusiktradition, något de framhållit och gjort efterforskningar kring sedan de 2015 började framträda med sin föreställning Kvinnolåt. Ett annat historiskt, men även nutidsetnografiskt spännande projekt som vi fick höra om var Mattias Lundbergs om den flera hundra år gamla seden av utsjungring av lik, vilken han uppmärksammat reminiscenser av idag i Ramsjö i Hälsingland.

Ulrika Gunnarsson visade på ett intressant sätt hur inte bara låtarna och musiken skapar skillnader mellan traditionell svensk och irländsk trall/lilt (och andra länder), utan att skillnaderna även har sin grund i stavelser, språkklang och teknik.

Musik i Syd upplät på kvällen sina lokaler för ett trevligt samkväm med middag. Deltagarna uppskattade att det värdefulla nätverket återuppstått och bestämde att nästa träff blir i Stockholm i

november 2025 som ett samarbete mellan Kungl. Musikhögskolan, Kungl. Musikaliska Akademien och Svenskt visarkiv. ■

ICTMD – nordisk-baltisk nätverkskonferens

Vetenskapernas hus, Helsingfors, 8–10 oktober 2024

MADELEINE MODIN

Inom ramen för International Council for Traditions of Music and Dance (ICTMD) anordnade organisationens lokala kommittéer i Norden och Baltikum för första gången en gemensam konferens. En bidragande faktor till att den blev av 2024 var sammanslagningen med firandet av Finlands musiketnologiska förenings 50-årsjubileum. Upps slutningen i Vetenskapernas hus i Helsingfors var mycket god och sammanlagt deltog cirka 70 personer från samtliga nordiska och baltiska länder, varav ungefär 16 presenterande forskare kom från den svenska forskarmiljön. Konferensen gästades också av Carlos Yoder, sekreterare i ICTMD:s internationella ledning.

Temat för konferensen var "the past, present and future" för musik- och dansetnologin i Norden och Baltikum. Deltagarna inbjöds till att diskutera disciplinens historia i regionen, utveckling av teori och metod liksom nutida ämnen och frågeställningar eller framtidsvisioner. Förutom att dela forskningsresultat från regionen, var ett annat uttalat syfte med konferensen att fördjupa kontakter och initiera samarbeten mellan forskare och institutioner. Konferensens tema speglades i många föredrag och samtliga rundabordsamtal. Några av de mer nationellt övergripande reflektionerna gavs redan i konferensens första session med titeln "Changing research practices". Laura Ellestad, Karin Eriksson och Mats Johansson presenterade sitt pågående forskningsprojekt i Norge och ville med det påvisa nya perspektiv inom den norska musiketnologin. Andä Beitäne tog ett grepp om den lettiska musiketnologin och konferensens huvudorganisatör Elina Seye presenterade tillsammans med Nina Öhman den finska musiketnologiska föreningens 50-åriga historia. Sista dagen diskuterades den svenska musiketnologin i ett rundabordsamtal där Dan Lundberg, Madeleine Modin, Krister Malm, Karin L. Eriksson och Owe Ronström ingick. Budskapet var att musiketnologin aldrig fungerat som

ett eget ämne inom akademien i Sverige, utan i stället funnits utspridd på en rad olika universitetsämnen, kulturinstitutioner och seminarier (till exempel nationella kommittén av ICTMD). Det har gjort musiketnologerna i Sverige beroende av att bilda nätverk, något som på flera sätt verkar ha varit gynnsamt. Elina Seye var moderator för konferensens avslutande rundabordssamtal om framtidsvisioner för nordisk-baltisk musiketnologi i vilken Nichelle Johansson, Kristina Dolinina, Pétur Húni Björnsson, Annukka Saaristo och Sveinung Søyland Moen deltog som representanter för den nya generationens forskare från olika länder. I en tematisk session belystes utvecklingen inom den nordiska musikarkeologin med presentationer av olika projekt i Danmark, Finland och Norge med Kiku Day, Eva Fock, Riitta Rainio och Gjermund Kolltveit. Centralt i flera av de pågående projekten är soundscape och arkeologiakustik, där ett exempel är uppmätningar av resonans i rituellt använda stenblock. En av pionjärerna för musikarkeologin, Cajsa Lund, tillika medgrundare till ICTM Study Group on Music Archaeology 1981, hade vid en annan session en presentation om musiklivet på det sjunkna 1600-talsskeppet Kronan utifrån arkeologiska utgrävningar av detsamma.

Som ett exempel på de metodologiska diskussionerna kan nämnas Gonçalo Cruz intressanta lecture-recital i vilken han påvisade en fördjupad förståelse för konstruktionen i historiska säckpipor genom ett experimentellt utforskande av speltekniker genom spel på 3D-printade rekonstruktioner av historiska pipor. Ett annat paper med metodologiska reflektioner var Lene Halskov Hansens om hur medvetenhet om och analys av det sociala samspelet mellan musiketnolog och informant under fältarbetet fördjupar det kritiska lyssnandet av fältinspelningar.

Programläggarna hade gjort ett bra jobb med att få ihop meningsfulla teman för varje session, men en utbredd frustration fanns ändå över att missa hälften av alla intressanta presentationer, som en följd av de parallella sessionerna. Hade man, som jag, ett särskilt intresse av att följa presentationer som behandlade musikinstrument, var det mycket svårt att få till det på ett tillfredställande sätt. Nästa nordisk-baltiska ICTMD-konferens går av stapeln redan nu i maj 2025 i Riga. Då har man i stället för parallella sessioner valt att låta konferensen bli längre, något som kan skapa andra problem. Vilken variant som är att föredra bör utvärderas inför den planerade konferensen i Sverige 2027.

Med anledning av 50-årsjubileet av Finlands musiketnologiska förening blev hela konferensen bjuden till en festlig reception i den vackra empirsalen i Gamla Rådhuset, där stadens borgmästare höll tal. Den trevliga konferensmiddagen hölls i Juttutupa restaurant.

Det var roligt och givande att bredden i deltagandet inte bara omfattade forskare från alla de nordisk-baltiska länderna, utan att konferensen även lockade forskare från olika generationer, från aktiva pensionärer som var med när musiketnologin formades till doktorander och mastersstudenter som nu tar ut nya riktningar. En insikt framkom om att musiketnologins historia, organisation, nuvarande situation, liksom prioriterade ämnen och angreppssätt på många sätt skiljer sig åt mellan länderna. Slående var också hur de många likheterna i det kulturella och musikaliska stoffet binder samman regionen på ett meningsfullt sätt. ■